

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU3

Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i dels lagen om kontroll av ekologisk produktion, dels lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden. Lagförslagen syftar till att anpassa svensk lagstiftning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007. Lagförslagen innebär bl.a. att Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets möjlighet att delegera uppgifter till kontrollorgan utvidgas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns en reservation (M, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:187 Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion.
Två yrkanden i följd motioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion	5
Uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för likvärdiga kontroller	10
Reservation	16
Uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för likvärdiga kontroller, punkt 2 (M, KD).....	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion med den ändringen att uttrycket ”(förordningen om offentlig kontroll)” ska införas i 1 § andra stycket 1 efter ”rådets beslut 92/438/EEG”,

2. lag om ändring i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:187 punkterna 1 och 2.

2. Uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för likvärdiga kontroller

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4076 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) och

2020/21:4077 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD).

Reservation (M, KD)

Stockholm den 16 september 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Jakob Olofsgård (L), Staffan Eklöf (SD), Markus Selin (S), Yasmine Eriksson (SD), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Peter Helander (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet proposition 2020/21:187 Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Med anledning av propositionen har två motioner väckts med sammanlagt två yrkanden. Förslagen i motionerna redovisas även de i bilaga 1.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår ändringar i dels lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion, dels lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden. Regeringens lagförslag syftar till att anpassa svensk lagstiftning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007. Lagförslagen innebär bl.a. att Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets möjlighet att delegera uppgifter till kontrollorgan utvidgas.

Lagförslagen innebär vidare att ett nytt bemyndigande införs som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för ett kontrollorgan att lämna de uppgifter som en myndighet behöver för handläggning av EU-stöd för ekologisk produktion samt att den myndighet som har delegerat uppgifter till ett kontrollorgan har rätt att överklaga en länsstyrelses beslut om länsstyrelsen ändrar ett beslut som har fattats av kontrollorganet. Om ett kontrollorgan har fattat ett beslut som överklagas till en länsstyrelse och länsstyrelsens beslut överklagas av en enskild föreslås vidare att den delegerande myndigheten ska vara den enskildes motpart sedan handlingarna överlämnats till domstolen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Utskottets överväganden

Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i dels lagen om kontroll av ekologisk produktion, dels lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden.

Gällande rätt

I rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91, här kallad den nuvarande EU-förordningen om ekologisk produktion, fastställs regler om produktion, beredning, distribution och kontroll av ekologiska produkter samt användning av uppgifter om ekologisk produktion vid märkning.

I lagen om kontroll av ekologisk produktion finns kompletterande bestämmelser till den nuvarande EU-förordningen om ekologisk produktion. Lagen kompletterar även tillämpningsförfordningarna till den nuvarande EU-förordningen om ekologisk produktion samt, i de delar de innehåller bestämmelser som rör ekologisk produktion, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel m.m., här kallad kontrollförordningen. Kontrollförordningen fastställer harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet än offentlig kontroll i alla led i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan.

Kontrollen av de ekologiska produkterna ska enligt 2 § lagen om kontroll av ekologisk produktion utföras av Livsmedelsverket, Jordbruksverket, andra statliga förvaltningsmyndigheter som regeringen bestämmer och kommunerna. Dessa myndigheter utgör kontrollmyndigheterna inom ekologisk produktion. Kontrollmyndigheterna och andra statliga myndigheter ska även utföra annan offentlig verksamhet. Den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna följer av förordningen (2013:1059) om kontroll av ekologisk produktion.

Livsmedelsverket och Jordbruksverket får, enligt 3 § lagen om kontroll av ekologisk produktion, inom sina respektive ansvarsområden besluta att överlämna uppgiften att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet till ett sådant kontrollorgan som avses i artikel 2 i den nuvarande EU-förordningen om ekologisk produktion och som är en juridisk person.

Kontrollen inom ekologisk produktion sköts i praktiken till stor del av kontrollorganen. Dessa är enligt 7 § lagen om kontroll av ekologisk produktion skyldiga att följa vissa bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) när de utför sina kontroller. Detta gäller bl.a. bestämmelser om partsinsyn, utredningsansvar och kommunikation. När det gäller åtgärder som vidtas till följd av att en ekologisk aktör inte följer regelverket är myndigheternas möjlighet att delegera uppgifter till kontrollorganen begränsade till vissa åtgärder som anges i lagen.

I lagen om kontroll av ekologisk produktion finns bestämmelser om bl.a. kontrollmyndigheternas skyldigheter och befogenheter. Enligt 19 § ska en sanktionsavgift tas ut av den som i strid med den nuvarande EU-förordningen om ekologisk produktion inte anmält sin verksamhet för kontroll. En myndighet kan enligt 27 § bestämma att ett beslut som myndigheten fattar som gäller något annat än sanktionsavgift ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

De beslut som kontrollmyndigheterna och kontrollorganen fattar gentemot en ekologisk aktör enligt tillämpliga EU-förordningar om ekologisk produktion eller lagen om kontroll av ekologisk produktion kan överklagas.

Den nya EU-förordningen om ekologisk produktion

I maj 2018 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) nr 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007, här kallad den nya EU-förordningen om ekologisk produktion. Den nya EU-förordningen om ekologisk produktion ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2022¹ och ersätter då den nuvarande förordningen på området.

I den nya EU-förordningen om ekologisk produktion fastställs principer och regler för ekologisk produktion, tillhörande certifiering och användning av uppgifter om ekologisk produktion i märkning och marknadsföring samt regler för kontroller utöver de som gäller enligt kontrollförordningen. Förordningen syftar till att garantera rättvis konkurrens för jordbrukare och aktörer, förebygga bedrägeri och illojala metoder, öka konsumenternas förtroende för ekologiska produkter och uppmuntra till hållbar utveckling av ekologisk produktion i EU.

Den nya EU-förordningen om ekologisk produktion ska tillämpas på vissa angivna produkter från jordbruk, inklusive vattenbruk och biodling, och produkter som härrör från dessa produkter, om dessa bereds, märks, distribueras, släpps ut på marknaden, importeras till eller exporteras från unionen eller är avsedda att beredas, märkas, distribueras, släpps ut på marknaden, importeras till eller exporteras från unionen. Sammantaget är förordningen tillämplig på ett bredare urval av produkter än vad den nuvarande är.

---

¹ Till följd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1693 av den 11 november 2020 om ändring av förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter vad gäller datumet för tillämpning och vissa andra datum som anges i den förordningen.

Vidare ska förordningen tillämpas på alla aktörer som ägnar sig åt verksamhet inom något led av produktionen, beredningen och distributionen av de produkter som förordningen omfattar (artikel 2.2). Aktörerna inom ekologisk produktion är skyldiga att följa vissa allmänna produktionsregler som fastställs i förordningen (artikel 9). Utöver de allmänna reglerna finns regler för vad som gäller vid omställning från konventionell till ekologisk produktion samt mer produktspecifika regler (artikel 10 och 12–21). De ekologiska aktörerna ska även följa reglerna om märkning (artikel 30–33).

För att säkerställa att produktreglerna och reglerna om märkning följs är de ekologiska aktörerna föremål för kontroll. Aktörerna är skyldiga att anmäla sin verksamhet innan de släpper ut sina produkter på marknaden som ekologiska eller som produkter under omställning till ekologisk produktion (artikel 34.1). Undantag gäller för de aktörer som säljer färdigpackade ekologiska varor direkt till slutkonsumenter eller slutanvändare, förutsatt att de inte producerar, bereder eller lagrar annat än i anslutning till försäljningsplatsen, eller importerar sådana produkter från ett tredjeland och inte har lagt ut sådan verksamhet på en annan aktör (artikel 34.2).

Reglerna om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i den nya EU-förordningen om ekologisk produktion gäller utöver de regler som finns i kontrollförordningen. De behöriga myndigheterna inom ekologisk produktion får enligt den nya EU-förordningen om ekologisk produktion delegera vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen och vissa uppgifter med kopplingar till annan offentlig verksamhet till kontrollorgan. Ett kontrollorgan definieras i förordningen som ett organ som är en separat juridisk person till vilken de behöriga myndigheterna har delegerat vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen eller vissa uppgifter med koppling till annan offentlig verksamhet eller ett organ som godkänts av kommissionen, eller av ett tredje land som erkänts av kommissionen, för att genomföra kontroller i tredjeländer av import av ekologiska produkter och produkter under omställning till unionen (artikel 3.56).

Delegation får inte ske till en fysisk person (artikel 40.5). Vidare får vissa uppgifter inte delegeras, t.ex. mottagande av anmälningar om verksamhet från aktörer och aktörsgrupper (artikel 40.4).

De behöriga myndigheterna ska införa rutiner och förfaranden för övervakning av kontrollorganen (artikel 40.1 b) och delegeringen kan tillfälligt eller permanent återkallas om kontrollorganet inte följer de krav som ställs upp (artikel 40.7 och 40.8). Kontrollmyndigheter och kontrollorgan ska utbyta information i syfte att för olika ändamål möjliggöra kontroll och tillsyn (artikel 43).

Propositionen

Ändring i lagen om kontroll av ekologisk produktion

Regeringen föreslår inledningsvis att hänvisningen i lagen om kontroll av ekologisk produktion till den nuvarande EU-förordningen om ekologisk produktion och tillhörande tillämpningsförfordningar ska ersättas med en hänvisning till den nya EU-förordningen om ekologisk produktion och de genomförandeakter och delegerade akter som kompletterar förordningen.

Hänvisningen i lagen om kontroll av ekologisk produktion till artikel 28.1 i den nuvarande förordningen ska ändras så att en hänvisning i stället görs till artikel 34.1 och 34.3 i den nya förordningen.

Regeringen föreslår vidare att det inte ska finnas någon begränsning i lagen om kontroll av ekologisk produktion när det gäller Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets rätt att lämna över till ett kontrollorgan att besluta om åtgärder när en aktör inte följer regelverket. Bestämmelsen som ger myndigheterna rätt att lämna över uppgifter till ett kontrollorgan ersätts med en upplysning om att bestämmelser om delegation finns i kontrollförordningen och den nya EU-förordningen om ekologisk produktion.

Den allmänna bestämmelsen om när ett beslut får verkställas i förvaltningslagen ska tillämpas i fråga om beslut som fattas av kontrollmyndigheter och kontrollorgan.

I fråga om partsställning i domstol och klagorätt föreslår regeringen att om ett kontrollorgans beslut har överklagats till en länsstyrelse och den enskilde därefter överklagar länsstyrelsens beslut ska den myndighet som har delegerat uppgiften att utöva offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet till kontrollorganet vara den enskildes motpart i allmän förvaltningsdomstol. Den delegerande myndigheten ska ha rätt att överklaga en länsstyrelsens beslut om länsstyrelsen genom beslutet har ändrat ett beslut som har fattats av ett kontrollorgan.

Regeringen bedömer att det inte behövs något nytt bemyndigande för att tillgodose myndigheternas behov av att få underlag från kontrollorganen för att kunna föra det allmännas talan i domstol.

Regeringen föreslår därutöver att bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om skyldighet för ett kontrollorgan att offentliggöra uppgifter om ekologiska aktörer ska upphävas.

Regeringen bedömer att Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets skyldighet att tillsammans ansvara för att offentliggöra förteckningen på en webbplats bör regleras i en förordning.

Det saknas behov av särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter.

Ändring i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Regeringen föreslår att det i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för ett kontrollorgan att lämna de uppgifter som en myndighet behöver för handläggning av EU-stöd.

Regeringen bedömer att det saknas behov av särskilda bestämmelser om sekretess eller behandling av personuppgifter.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Konsekvenser

Regeringen bedömer att lagförslagen inte innebär några ökade kostnader för de ekologiska aktörerna men att de kan medföra vissa ökade kostnader för kontrollorganen. Regeringen bedömer vidare att förslagen medför kostnader för Livsmedelsverket och Jordbruksverket och att kostnaderna kan hanteras inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts något alternativt förslag till regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anges i propositionen bör anta regeringens förslag till ändring i dels lagen om kontroll av ekologisk produktion, dels lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden. Utskottet föreslår en mindre språklig ändring av lagteknisk karaktär i regeringens förslag till lydelse av 1 § andra stycket 1 lagen om kontroll av ekologisk produktion.

Uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för likvärdiga kontroller

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att Livsmedelsverket och Jordbruksverket ska få i uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för likvärdiga kontroller.

Jämför reservationen (M, KD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2020/21:4076 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) ska regeringen ge Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för kontrollerna i syfte att göra dessa likvärdiga oavsett kontrollorgan. Enligt motionärerna kan myndigheternas möjlighet att delegera uppgifter till kontrollorgan leda till att kontroller utförs på olika sätt beroende på vem som utför dem och att beslut fattas på olika grunder. Informationsflödet mellan den offentliga kontrollen och kontrollorganen bör också underlättas och ses över.

Även i kommittémotion 2020/21:4077 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslås det att Livsmedelsverket och Jordbruksverket ska få i uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för att kontrollerna ska bli likvärdiga oavsett kontrollorgan. Motionärerna framhåller vikten av att kontrollorganen har tillräckliga tolknings- och beslutsstöd för att säkerställa en likvärdig behandling, och därför bör riktlinjer och beslutsstöd tas fram.

Propositionen

Som redovisats ovan kompletterar lagen om kontroll av ekologisk produktion kontrollförordningen i de delar den innehåller bestämmelser som rör ekologisk produktion. Kontrollförordningen fastställer harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet än offentlig kontroll i alla led i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Enligt skälsats 27 bör medlemsstaterna utse behöriga myndigheter som agerar i allmänhetens intresse, har tillräckliga resurser och tillräcklig utrustning samt erbjuder garantier för opartiskhet och professionalism. De behöriga myndigheterna bör säkerställa den offentliga kontrollens kvalitet, enhetlighet och verkningfullhet.

Som också redovisats ovan gäller reglerna om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i den nya EU-förordningen om ekologisk produktion utöver de regler som finns i kontrollförordningen. De behöriga myndigheterna inom ekologisk produktion får enligt den nya EU-förordningen om ekologisk produktion delegera vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen och

vissa uppgifter med kopplingar till annan offentlig verksamhet till kontrollorgan. Delegation får inte ske till en fysisk person (artikel 40.5) och vissa uppgifter får inte delegeras, t.ex. mottagande av anmälningar om verksamhet från aktörer och aktörsgrupper (artikel 40.4). De behöriga myndigheterna ska införa rutiner och förfaranden för övervakning av kontrollorganen (artikel 40.1 b) och delegeringen kan tillfälligt eller permanent återkallas om kontrollorganet inte följer de krav som ställs upp (artikel 40.7 och 40.8).

I propositionen föreslår regeringen att det inte ska finnas någon begränsning i lagen om kontroll av ekologisk produktion när det gäller Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets rätt att lämna över till ett kontrollorgan att besluta om åtgärder när en aktör inte följer regelverket. Som skäl till detta förslag framhåller regeringen bl.a. följande. Det finns starka skäl för att tillåta delegation till kontrollorganen i den utsträckning som är möjlig enligt kontrollförfordningen och den nya EU-förordningen om ekologisk produktion. Enligt regeringen blir kontrollprocessen sannolikt mer effektiv om begränsningen av vilka åtgärder myndigheterna får överlämna till kontrollorganen tas bort. Kontrollorganen utreder i dag avvikelser hos aktörerna och beslutar om övriga möjliga åtgärder mot de aktörer som inte följer regelverket. Det krävs därför mindre arbetsinsats från kontrollorganens sida att också handlägga frågan om saluföringsförbud än om denna ska överlämnas till Livsmedelsverket eller Jordbruksverket för beslut.

Regeringen framhåller vidare att kontrollorganen även är de som har bäst kännedom om företagen och som utför den officiella undersökning som enligt artikel 41.1 i den nya EU-förordningen om ekologisk produktion ska utföras vid misstanke om bristande efterlevnad. Dessutom innebär det slopade kravet på att kontrollorganet och kontrollmyndigheten ska komma överens om vilken tid ett saluföringsförbud ska gälla att den omständighet som motiverar den nuvarande begränsningen av delegationsmöjligheten inte längre finns. Det resonemang som tidigare har utgjort skäl mot att denna åtgärd ska kunna delegeras har enligt regeringen alltså inte längre någon bäring.

Regeringen lyfter även fram att det är viktigt att kontrollorganen klarar att göra en enhetlig och rättssäker tolkning av reglerna. Regeringen anser att kontrollorganen har tillräcklig kompetens för att kunna fatta beslut om en sådan åtgärd och tillägger att möjligheten att överklaga kontrollorganens beslut säkerställer att det görs en enhetlig bedömning i dessa ärenden.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Livsmedelsverket har fått ett antal uppdrag av regeringen under de senaste åren för att likrikta och utveckla livsmedelskontrollen.

I regleringsbrevet för 2017 fick myndigheten i uppdrag att under 2017–2019 utveckla stödet till den offentliga livsmedelskontrollen genom kompetenshöjande åtgärder. Inom uppdraget har flera olika utbildningar och andra insatser för att öka kompetensen och förbättra kontrollmetodikerna i den offentliga livsmedelskontrollen genomförts. Myndigheten fick även i uppdrag att

redovisa hur verket under perioden 2017–2019 planerade att utvärdera effekterna av myndighetens genomförda, pågående och planerade arbete med att utveckla livsmedelskontrollen och göra den mer likvärdig över hela landet. I maj 2020 beslutade regeringen att uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2022.

Under 2018 påbörjades bl.a. ett arbete med att utveckla en god kontrollsed för livsmedelskontrollen, ett arbete som förväntas öka likvärdigheten inom livsmedelskontrollen och leda till förbättrade kontakter med företagen. I Livsmedelsverkets årsredovisning för 2019 redogörs för projektet God kontrollsed som startades genom en insamling av goda exempel i kontrollen och genom dialog med bransch och företag. Därefter har två fokusområden valts ut: Etik i yrkesrollen och Kontrollprocessen, där Livsmedelsverket har tagit fram olika sorters stöd.

Av del 2 i regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin framgår att det under 2020 skulle bedrivas ett arbete för likvärdig kontroll och god kontrollsed för att skapa goda och stabila förutsättningar för företagen. Inom ramen för livsmedelsstrategin gav regeringen i december 2019 Livsmedelsverket i uppdrag att vidta ett antal åtgärder under 2020–2025 för att uppnå livsmedelsstrategins övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion som är hållbar och konkurrenskraftig. Uppdraget syftar till att både utveckla pågående insatser och inleda nya inom främst de strategiska områdena Regler och villkor samt Konsument och marknad. En av åtgärderna i Livsmedelsverkets uppdrag handlar om att vidareutveckla det arbete som pågår inom livsmedelskontrollen för att öka likvärdigheten, utveckla bemötandefrågor och på andra sätt underlätta för företagen. I arbetet ska ingå bl.a. kompetenshöjande insatser, arbete för att etablera en god kontrollsed, målgruppsanpassning av information till företag och, där det bedöms möjligt, nationella anpassningar av livsmedelslagstiftningen med fokus på små företag.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 23) anförde regeringen att samverkan mellan de kommunala kontrollmyndigheterna kan leda till en ökad likvärdighet i kontrollen. Regeringen såg positivt på de initiativ som vissa kommuner tagit för att etablera samverkan med andra kommuner, vilket stärkt många kontrollmyndigheters förmåga. Regeringen avsåg att följa utvecklingen av den kommunala samverkan och utvärdera lägesbilden under den kommande tvåårsperioden.

Livsmedelsverket fick i regleringsbrevet för 2020 i uppdrag att utarbeta ett förslag till hur kommunala kontrollmyndigheters förmåga att utföra livsmedelskontroll kan följas upp. Uppdraget skulle bidra till regeringens mål om en mer likvärdig och effektiv livsmedelskontroll och redovisades den 31 mars 2021. Livsmedelsverkets förslag till uppföljning syftar till att göra det möjligt för regeringen att följa hur samverkan mellan kommuner utvecklas inom den kommande femårsperioden när det gäller förmågan att genomföra livsmedelskontroll. Ärendet bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringen har även gett länsstyrelserna i uppdrag i deras regleringsbrev för 2020 att redovisa den aktuella lägesbilden av kommunal samverkan inom

länen samt bedöma förutsättningarna för en ökad kommunal samverkan där det finns sådana behov. Även detta uppdrag har redovisats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

I Livsmedelsverkets årsredovisning för 2020 redovisar myndigheten bl.a. att den under året fortsatt arbetet med att genomföra god kontrollsed i Sveriges livsmedelskontroll. Genom god kontrollsed skapas en mer likvärdig kontroll som utförs på bästa sätt. Myndigheten redovisar att den planerade en utbildningsturné i hela Sverige under 2020 men att turnén ställdes in på grund av pandemin. I stället har webinarier genomförts för nästan 450 deltagare från Sveriges livsmedelskontrollmyndigheter. Vidare har en ny mall för kontrollrapporter tagits fram. Mallen används av en stor andel av de kommunala kontrollmyndigheterna och bidrar till att öka likvärdigheten i kontrollen. Därutöver har myndigheten lett samordnade kontrollprojekt i samverkan med kontrollmyndigheter för att öka effektiviteten och kompetensen i kontrollen.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) att uppdragen att utveckla livsmedels- och djurskyddskontrollerna är långsiktiga och att de är viktiga för att skapa goda företagsvillkor för hela livsmedelskedjan. Vidare konstaterar regeringen att lönsamheten i livsmedelskedjan under en längre period visar en nedåtgående trend, framför allt i primärproduktionen och inom livsmedelsindustrin. Ett fortsatt arbete med sänkta kostnader och förenklingsinsatser, såsom utveckling av t.ex. en likvärdig livsmedelskontroll och utvecklad samverkan och samråd i beslutsprocessen, är viktigt. Att förenkla processer för efterlevnad av regler bidrar till att sektorn kan utvecklas och företagets konkurrenskraft stärkas.

När det gäller livsmedelskontrollen konstaterar regeringen att kontrollen fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Samtidigt finns kvarvarande brister i en mindre andel av kontrollmyndigheterna. Regeringen anför att den även i fortsättningen kommer att verka för att berörda myndigheter beaktar stärkt konkurrenskraft för företagen i sitt arbete med att utforma och tillämpa regler och villkor. Det är prioriterat för regeringen att företagen har rimliga möjligheter att uppfylla de krav som ställs och att processerna för tillståndsgivning är snabba och effektiva. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2021 (utg.omr. 23) att 19 miljoner kronor per år 2021–2023 ska läggas på ytterligare förenklingsinsatser inom området, bl.a. på åtgärder som skapar en likvärdig livsmedelskontroll. Riksdagen biföll regeringens förslag i denna del (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:MJU2, rskr. 2020/21:132).

I januari 2021 beslutade regeringen om att följa upp del 2 av livsmedelsstrategins långsiktiga handlingsplan med ytterligare åtgärder för att stärka arbetet med att nå det övergripande målet med strategin. De samlade åtgärderna utgör tillsammans en ny handlingsplan, handlingsplan del 3, och är en del av januariavtalet. Som en del av den nya handlingsplanen har Livsmedelsverket i uppdrag att vidta åtgärder för att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen i hela landet. Genom att förenkla och underlätta för

företagen ska kontrollerna effektiviseras, företagens avgifter minska och företagens tid och resurser sparas. I arbetet ska bl.a. följande ingå:

- genomförande av projektet God kontrollsed
- uppbyggnad och upprätthållande av en organisation som möjliggör minskad offentlig kontroll av tredjepartscertifierade företag
- ytterligare satsningar för kontroll på distans
- utveckling av samråd och samverkan med bl.a. livsmedelskedjans näringslivsorganisationer
- fortsatt arbete för ett mer ändamålsenligt regelverk, t.ex. genom att tillsammans med företrädare för livsmedelsföretag utvärdera för vilka vardagssvårigheter de ser behov av mer flexibla lösningar.

Det framgår av Livsmedelsverkets regleringsbrev för 2021 att myndigheten får använda 16 miljoner kronor under 2021 för genomförande av uppdraget. För 2022–2023 beräknas 13 miljoner kronor årligen för åtgärderna och för 2024–2026 beräknas 11 miljoner kronor årligen. En redovisning av uppdragets genomförande och en bedömning av dess effekter samt ekonomisk redovisning ska lämnas till regeringen och Tillväxtverket senast den 28 februari varje år fr.o.m. 2022. En slutredovisning av uppdraget och en ekonomisk redovisning ska lämnas till regeringen och Tillväxtverket senast den 28 februari 2027.

Utskottet har under riksmötet 2020/21 behandlat motionsförslag om en kompetent och likvärdig livsmedelskontroll. I betänkande 2020/21: MJU6 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning anförde utskottet bl.a. följande (s. 49 f.):

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete för att likrikta och utveckla livsmedelskontrollen. Livsmedelsverket arbetar med kompetenshöjande åtgärder inom kontrollen som bl.a. omfattar bemötandaspekter. Myndigheten har även fokus på likvärdighet och effektiv användning av resurser och kompetens. Utskottet noterar även att det pågår arbete med kommunal samverkan inom livsmedelskontrollen som ytterligare ett sätt att likrikta denna.

Utskottet välkomnar det förbättringsarbete som pågår för att utveckla och stärka livsmedelskontrollen. Att kontrollen är ändamålsenlig, effektiv och likvärdig är avgörande för livsmedelsproducenternas förtroende för kontrollen men även för att skapa stabila förutsättningar för företagen. Det är också viktigt att kontrollarbetet präglas av hög kompetens. Med hänvisning till det arbete som pågår finner utskottet inte skäl att föreslå någon ytterligare åtgärd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det följer såväl av svensk grundlag som av EU-rätten att förvaltningsmyndigheter, och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter, i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt vara sakliga och opartiska. Att livsmedelskontrollen är likvärdig och kompetent är med andra ord av grundläggande betydelse, och givetvis ska

åtgärder vidtas för att säkerställa att tillsynsverksamheten lever upp till dessa krav.

Utskottet ser mycket positivt på att regeringen under de senaste åren vidtagit ett betydande antal åtgärder för att på olika sätt likrikta kontrollen och säkerställa att den är ändamålsenlig och effektiv. Utskottet ser särskilt positivt på de långsiktiga insatser som gjorts inom ramen för livsmedelsstrategin där det övergripande målet är att likvärdigheten i livsmedelskontrollen ska öka i hela landet samtidigt som företagens avgifter ska minska och deras tid och resurser ska sparas.

Utskottet konstaterar att den nya EU-förordningen om ekologisk produktion innebär en utökad möjlighet för medlemsstaternas behöriga myndigheter – i Sverige Livsmedelsverket och Jordbruksverket – att delegera uppgifter till kontrollorganen. Enligt regeringen finns det starka skäl att anta att den utökade delegationsmöjligheten kommer att leda till en effektivare kontrollprocess, och utskottet ser ingen anledning att ifrågasätta denna bedömning. Utskottet noterar även att en mer omfattande delegering skapar en tydligare rollfördelning i tillsynsverksamheten.

Liksom utskottet tidigare framhållit pågår således ett omfattande arbete med att utveckla och likrikta livsmedelskontrollen, och utskottet tar särskilt fasta vid att detta arbete är långsiktigt och anpassat till det nya regelverket. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att de förslag till åtgärder som förts fram i motionerna 2020/21:4076 (M) och 2020/21:4077 (KD) i betydande utsträckning redan är tillgodosedda. Motionsyrkandena avstyrks.

Reservation

Uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för likvärdiga kontroller, punkt 2 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4076 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) och

2020/21:4077 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD).

Ställningstagande

Regeringens lagförslag innebär att Livsmedelsverket och Jordbruksverket i större omfattning än tidigare kan delegera uppgifter till kontrollorgan. Detta omfattar bl.a. möjligheten att utfärda saluföringsförbud, vilket är en mycket omfattande begränsning av ett företags affärsverksamhet. Remissinstanserna påpekar vikten av att kontrollorganen har nödvändiga tolknings- och beslutsstöd för en likvärdig behandling. Regeringen utgår från att kontrollorganen redan har den kompetens som krävs.

Vi anser att myndighetsutövning ska ske konsekvent, rättssäkert och effektivt samt med så lite variation som möjligt över landet. Den möjlighet att delegera uppgifter som den föreslagna lagstiftningen innebär riskerar att leda till att kontroller sker på olika sätt beroende på vem som utför dem och att beslut fattas på olika grunder. Vi har även tidigare påpekat att det finns förbättringsmöjligheter vad gäller livsmedelskontrollernas likvärdighet.

Mot denna bakgrund föreslår vi att regeringen ska ge i uppdrag åt Livsmedelsverket och Jordbruksverket att ta fram riktlinjer och beslutsstöd som ska användas vid kontroller och beslut och som gör dessa likvärdiga över landet oavsett kontrollorgan. Vidare bör informationsflödet mellan den offentliga kontrollen och kontrollorganen underlättas och ses över.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:187 Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden.

Följdmotionerna

2020/21:4076 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för kontrollerna i syfte att göra dessa likvärdiga oavsett kontrollorgan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:4077 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket och Livsmedelsverket ska få i uppdrag att ta fram riktlinjer och beslutsstöd för att kontrollerna ska bli likvärdiga oavsett kontrollorgan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:363)
om kontroll av ekologisk produktion

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion

dels att 27 § ska upphöra att gälla,

dels att 1, 3, 7, 19, 26 och 30 §§ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Denna lag kompletterar

1. rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91, och

2. tillämpningsförfordningar till rådets förordning (EG) nr 834/2007.

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/848 av den 30 maj 2018 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007, och

2. genomförandeakter och delegerade akter till förordning (EU) 2018/848.

Lagen kompletterar även, i de delar de innehåller bestämmelser som rör ekologisk produktion,

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG, och

2. genomförandeakter och delegerade akter till förordning (EU) 2017/625.

¹ Senaste lydelse 2021:174.

3 §²

Livsmedelsverket och Jordbruksverket får inom sina respektive ansvarsområden besluta att överlämna uppgiften att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet till ett sådant kontrollorgan som avses i artikel 2 i rådets förordning (EG) nr 834/2007 och som är en juridisk person.

I fråga om åtgärder då regelverket inte följs eller vid sådan misstanke får ett sådant överlämnande endast innefatta en rätt att

1. återkalla ett utfärdat certifikat,
2. besluta om att avlägsna märkning eller förbjuda marknadsföring av ett parti eller en produktionsomgång enligt artikel 30.1 första stycket i rådets förordning (EG) nr 834/2007, eller

3. besluta om att avlägsna märkning eller förbjuda saluföring enligt artikel 91 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008.

I förordning (EU) 2017/625 och förordning (EU) 2018/848 finns bestämmelser om att vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen och vissa uppgifter i samband med annan offentlig verksamhet får delegeras till ett sådant kontrollorgan som avses i förordningarna.

7 §³

Vid kontroll som utförs av ett kontrollorgan som avses i 3 § första stycket ska följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) tillämpas:

- 5 § om legalitet, objektivitet och proportionalitet,
- 10 § om partsinsyn,
- 16–18 §§ om jäv,
- 23 § om utredningsansvaret,
- 24 § om när man får lämna uppgifter muntligt,
- 25 § om kommunikation,
- 27 § om dokumentation av uppgifter,
- 31 § om dokumentation av beslut,
- 32 § om motivering av beslut,
- 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till,
- 35 § om när beslut får verkställas,
- 36 § om rättelse av skrivfel och liknande, och
- 42 § om vem som får överklaga ett beslut.

Vid kontroll som utförs av ett kontrollorgan ska följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) tillämpas:

² Senaste lydelse 2021:174.

³ Senaste lydelse 2021:174.

19 §

En sanktionsavgift ska tas ut av den som i strid med artikel 28.1 i rådets förordning (EG) nr 834/2007 inte anmält sin verksamhet.

Hel eller delvis befrielse från sanktionsavgift ska beslutas om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas

1. om överträdelsen har berott på sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte kunnat göra det som ålegat honom eller henne och inte heller kunnat uppdra åt någon annan att göra det,

2. om överträdelsen annars berott på en omständighet som den avgiftsskyldige varken förutsåg eller borde ha förutsett eller inte kunnat påverka, eller

3. vad den avgiftsskyldige har gjort för att undvika överträdelsen. Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

En sanktionsavgift ska tas ut av den som i strid med artikel 34.1 och 34.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/848 inte har anmält sin verksamhet.

1. om överträdelsen har berott på sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte kunnat göra det som han eller hon varit skyldig att göra och inte heller kunnat uppdra åt någon annan att göra det,

26 §⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. undantag från de EU-förordningar som anges i 1 §,
2. särskilda ekologiska produktionsregler,
3. hur offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska bedrivas,
4. skyldighet för en kommun eller ett kontrollorgan att lämna uppgifter till en kontrollmyndighet,
5. skyldighet för ett kontrollorgan att ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgiften, och
6. skyldighet för ekologiska aktörer att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan.

Regeringen får meddela föreskrifter om skyldighet för ett kontrollorgan att offentliggöra uppgifter om ekologiska aktörer.

30 §

Beslut av en statlig förvaltningsmyndighet enligt de EU-förordningar som anges i 1 § och denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Om en länsstyrelse har ändrat ett beslut som har fattats av ett kontrollorgan får beslutet överklagas av den myndighet som har överlämnat uppgiften att utöva

⁴ Senaste lydelse 2021:174. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet till kontrollorganet.

Om ett kontrollorgan har fattat ett beslut som överklagas till en länsstyrelse och länsstyrelsens beslut överklagas av en enskild ska den myndighet som överlämnat uppgiften att utöva offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet till kontrollorganet vara den enskildes motpart sedan handlingarna i ärendet överlämnats till domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden¹ ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett sådant kontrollorgan som avses i artikel 3.56 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/848 av den 30 maj 2018 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 837/2007 att lämna uppgifter till en myndighet som prövar ärenden om EU-stöd för ekologisk produktion.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

¹ Senast lydelse av lagens rubrik 2015:267.